

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

4.7. 3984 SAYILI RADYO VE TELEVİZYON KURULUŞ VE YAYINLARI HAKKINDAKİ KANUN ve FIRAT TELEVİZYON YAYINLARI

Doç. Dr. Asaf VAROL
F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi

ÖZET

1991 Yılı’nda ülkemizde bir özel televizyon şirketinin yayınlarını yurtdışından uydu kanalıyla başlatması üzerine Türkiye gündemine, aniden özel radyo ve televizyon yayıncılığı konuları girmiştir. Yetkililer bu gelişme karşısında ne yapabileceklerini araştırma dönemine girdiklerinde; Türkiye’de arka arkaya ulusal, bölgesel ve mahalli düzeylerde birçok televizyon ve radyo istasyonları kurulmuştur.

Radyo ve Televizyon yayınlarını denetim altına almak amacıyla hazırlanan 3984 sayılı kanun ancak 1994 Yılı’nda yürürlüğe konulabilmiştir. Yasada önemli sayılacak bazı eksiklikler bulunmaktadır. Bu kanun çerçevesinde çıkarılan yönetmeliklerde de yasanın getirdiği engellerin sebebiyet verdiği noksanlıkların görülmesi mümkündür.

Bu çalışmada 3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun bazı eksiklikleri ve yıllardan beri televizyon yayınlarını sürdüren FIRAT TV’nin bu kanun içerisindeki konumu ele alınacaktır.

1. GİRİŞ

Yerden mantar biter gibi çoğalan radyo ve televizyon yayınları karşısında gerekli kanun ve yönetmelikler zamanında yetiştirilemediği için

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

hiçbir standarda uymayan, korsan imal edilen verici ve diğer teknik donanımlar günden güne çoğalmış ve adeta Türkiye Radyo ve Televizyon vericileri çöplüğüne dönmüştür. Çöplük kelimesinin kullanılmasının nedeni, başka ülkelerde çalıştırılmaları yasaklanmış olan vericilerin çeşitli yollarla Türkiye’ye getirilerek kullanılmasıdır. Özellikle İtalya’da kullanılması yasak olan cihazlar Türkiye’ye getirilerek pazarlanmıştır.

İllerde kurulan mahalli radyo ve televizyon istasyonları arasında reklam pastasından maksimum dilimi kapmak amacıyla kıyasıya bir savaşın başladığı illerin sayısı azımsanmayacak düzeydedir. Bu nedenle birbirlerinin yayınlarını enterfere edenler başta gelmiştir. Böylece hem rakip şirketin hem de kendi yayınlarının net seyredilmelerini engellemişler ve görüntü kirliliğine neden olmuşlardır. Olayların içyüzünü bilmeyen birçok halkımız careyi antenlerini veya televizyonlarını değiştirmede aramışlardır. Bu tür kasıtlı hareketler aniden televizyon anten satışlarının da yükselmesine neden olmuştur. Bazı yayınlarda Türkçe’yi düzgün kullanma kurallarına uyulmamış, basit ve hatta argo kelimelerle yayınlar sürdürülmüştür.

Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki 3984 Sayılı Kanun’un çıkması bu kargaşayı önlemek amacıyla çıkarılmıştır. Kanun çok geç çıkmasına karşılık maalesef yeterli özellikleri içermemektedir. Önemli sayılacak birçok eksiklikleri vardır. Ama kanunun geç de olsa çıkmış olması biraz rahatlık getirmiştir.

2. FIRAT TELEVİZYONU YAYINLARI

Fırat Üniversitesi radyo ve televizyon alanındaki bu gelişmelere ayak uydurarak 1991 Yılı’nda Elazığ halkına ilk olarak CNN yayınlarını seyrettirmiştir. Bu yayınlar özellikle Üniversite camiasında çok beğenilmiştir. Çünkü dünyada en güçlü, haber ağına sahip bir televizyonu evlerinde seyretmek onlar için büyük bir konfor sayılmaktaydı. Kısa süre sonra yurtdışından uydudan alınarak Elazığ’a seyrettirilen yayın sayısı birkaçı bulmuştur. Bu yayınlar bazen

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

tepki ile de karşılanmıştır. Gerekçe olarak halkımızın gelenek ve göreneklerine uygun olmayan yayınların yapılmasıydı. Ancak bir süre sonra bu yayınlara Elazığ halkı alıştı ve dil bilmemelerine karşın sadece görüntü amacıyla yabancı yayınları izleyenler günden güne artmaktaydı [1, 2].

Bu olumlu gelişme karşısında halkımıza kendi kültürümüzü, Üniversitemizdeki haberleri anında iletmeyi, eğitim amaçlı çalışmalarımızı halkımıza sunmanın gerekliliğine inanarak 2 Ekim 1992 de ilk televizyon yayınıımızı başlattık. Elazığ’da ilk mahalli televizyon olmanın verdiği desteği arkamıza alarak, yaptığımız programlarla birçok evin misafiri olduk. Eğitim amaçlı kurduğumuz FIRAT TV ile ilgili bir yönerge hazırlayarak ve üniversitemiz senatosundan geçirerek kurumlaşmayı hedef aldık. Bazı dönemlerde televizyondan bilgisayar kursları düzenleyerek ve isteyenlere kiralık bilgisayar vererek evlerinde çalışmalarını sağladık. Programlar sonucunda düzenlediğimiz sınavlara katılarak ve başarı göstererek sertifika almalarına vesile olduk. Halen bu tür çalışmalarımız devam etmekte ve 1995 Haziran Ayı içerisinde YOK/Dünya Bankası Endüstriyel Eğitim Projesi kapsamında Üniversitemizde düzenlenen “*Bilgisayar Sistemleri Teknolojisi*” kurslarında gündüz anlatılan dersler videoya çekilmekte ve aynı akşam yayınlanarak katılımcıların ders konularını tekrarlamalarına ve daha iyi yetişmelerine vesile olunmaktadır. Bu programa Türkiye’nin değişik üniversitelerine bağlı Meslek Yüksek Okulları’ndan 32 eleman katılmaktadır. Gene Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerine Temmuz-Ağustos 1995 aylarında düzenlenecek hizmetiçi eğitim programlarına toplam 132 kişi katılacak ve aynı yöntemle bu katılımcıların hem örgün hem de yaygın eğitimden faydalanmaları sağlanacaktır [2].

2.1. Fırat Televizyonunda Yayınlanan Program Özellikleri

Fırat Televizyonu sadece eğitim amaçlı yayınlar vermenin yeterli olmayacağını görmüş ve yayınları arasına kültürel, güncel ve haber türünden programları da koyma gereğini duymuştur. Harput çok zengin bir kültüre

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

sahip olup yeni nesillere bu kültürün aktarılması için FIRAT TV önemli bir araç olmuştur. Diğer taraftan Üniversitemizde yapılan her türlü sempozyum, konferans, seminer ve toplantıları halkımıza seyrettirmiştir. Mahalli sanatçıların, folklor ekiplerinin, bölgemizde faaliyet gösteren özel ve resmi tiyatroların gösterilerini çekerek yayınlamıştır. Elazığ Sporun hemen hemen tüm maçlarını ve yapılan röportajlarını yayınlamıştır. Elazığ Sporun hemen hemen tüm maçlarını ve yapılan röportajlarını yayınlamıştır. “Dünyadan Görüntüler” programında Amerika Birleşik Devletlerinden ve Avrupa ülkelerinden hiçbir yerde yayınlanmamış ve Üniversitemizde görevli bir öğretim üyesi tarafından amatör kamera ile çekilen görüntüler sunulmuştur. Enerji konusunda bir dizi programlar çekilerek ve bu panellere, konularında uzman kişileri davet edilerek programlar hazırlanmıştır [3].

2.2. Fırat Televizyonunun Teknik Kapasitesi

Fırat Televizyon yayınlarının başlatıldığı 1992 Ekim'inde donanım yönünden oldukça sınırlı cihaz ve aletlerle yayın yapılmaktaydı. Hatta o dönemde yeterli kamera, televizyon, mikrofon ve benzeri aletler bulunmadığından kendime ait bu tür cihazları FIRAT TV yayınları için kullanmıştık. Gerekli donanım eksikliklerini gidermek için iki ayrı yol kullanılmıştır. Bunlardan biri Fırat Üniversitesi Araştırma Fonu'na konu ile ilgili projelerin sunulmasıdır. Bu amaçla iki ayrı proje sunulmuş ve bir miktar cihaz ve aletler bu kaynaktan sağlanmıştır. FIRAT TV asıl maddi desteği Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi'nden almıştır. Şu anda da FIRAT TV'nin tüm masrafları bu Döner Sermayeden karşılanmaktadır [3, 4].

Elazığ'daki yayın karmaşasını önlemek amacıyla Üniversitemiz kampüsü içerisinde ancak TRT kulelerinde bulunabilecek niteliklere sahip bir kule yaptırılmıştır. Elazığ'daki tüm vericiler burada toplanarak tek yönden yayın verilmesi sağlanmıştır. Ancak bir süre sonra özel televizyon

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

vericilerinin cihazların elektrik paralarının toplanamaması nedeniyle cihazlarını kuleden çıkartmaları istenmiştir. Elazığ’da halen birbirine zıt yönde bulunan noktalardan televizyon yayınları sürdürülmektedir. Bu nedenle de yayınları net izleyebilmek için genelde iki ayrı anten kullanılmaktadır.

Üniversitemiz Rektörü Sayın Eyüp G. İsbir FIRAT Televizyonunun gelişmesini ve kurumlaşmasını sağlamak amacıyla her türlü desteği sağlamaktadır. Bu amaçla oldukça modern bir stüdyo inşaatının kaba inşaatı tamamlanmıştır Teknik Eğitim Fakültesi binası içerisinde bazı salon ve odalar FIRAT TV’ye tahsis edilmiştir.

FIRAT TV mevcut donanımı ile Türkiye’de mahalli yayın yapan birçok şirketten çok daha geniş imkanlara sahiptir. Elazığ’a yayınlarını iki ayrı verici üzerinden ulaştırmaktadır. Bu vericilerden biri 2 kW güçtedir. 1995 Yılı sonlarında YÖK/Dünya Bankası II. Endüstriyel Eğitim Projesi kapsamında FIRAT TV’de kullanılacak standartlarda kameralar, videolar, görüntü ve ses mikserleri, ışık setleri, mikrofon ve benzeri cihazlar gelecektir.

2.3. FIRAT TV Yönetimi

Fırat Televizyonuna kurumsal bir hüviyet kazandırmak için Örgütlenme Şeması hazırlanmış, Yönetim, Denetim kurulları oluşturulmuş, Program, Haber, Reklam, Master Kontrol, İletişim ve Teknik İşler birimleri oluşturulmuştur. Üniversitemiz senatosundan “*FIRAT RTV İşletme Yayım Yönergesi*” geçirilerek yayınlar kontrol altına alınmıştır [5].

3. TELEKOMİNİKASYON ANABİLİM DALINA ÖĞRENCİ ALINMASI

Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik-Bilgisayar Eğitimi Bölümü bünyesinde bulunan dört anabilim dalından birisi

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

Telekomünikasyondur. Henüz bu anabilim dalına öğrenci alınmamaktadır. Ancak son yıllarda radyo ve televizyon alanındaki hızlı gelişmeler karşısında bu anabilim dalına da öğrenci alımını gerçekleştirmek için çalışmalar devam etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Erkek Teknik Öğretmen Genel Müdürlüğü ile yapılan resmi görüşmeler sonucunda 1 Anadolu Teknik Lisesi bünyesinde Radyo-Televizyon, 1 Anadolu Teknik Lisesi ve 8 Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde ise Telekomünikasyon bölümlerinde eğitim ve öğretim yapıldığı, ayrıca 1 Anadolu Teknik Lisesinde daha Radyo-Televizyon Bölümünün Eylül 95’de açılacağı anlaşılmaktadır. Bu bölümlerde ders vermek üzere Teknik Eğitim Fakültesi Elektrik veya Elektronik öğretmenlerinden 10 tanesi oryantasyon eğitiminden geçirilerek görevlendirilmişlerdir. 2003 Yılı’nda Telekomünikasyon alanındaki öğretmen açığı 660 olarak belirlenmesine karşın, halen bu alanda Teknik Eğitim Fakültelerinde eğitim yapılmamaktadır. Bu açığı kapatmak amacıyla gerekli hazırlıklar tamamlanarak Rektörlüğe sunulmuştur.

Telekomünikasyon alanında eğitim sürdürebilmek için FIRAT TV gibi bir alt yapının hazır olması gerekir. Artık sadece kapalı devre yayınları yeterli değildir. Gerçek anlamda telekomünikasyon öğretmeni yetiştirilecekse, halka açık yayınlar yapan ve evlerde izlenebilen sistemler üzerinde çalışmak gerekir. Bu tür çalışmalar daha ciddi ve de tekniğine uygun yürütülmüş olur.

Gelişmiş ülkelerde üniversitelerin yapmış olduğu yayınlar, evlere kablolu yayınlarla dağıtılmaktadır. Ancak o ülkelerde diğer her türlü yayınlar da kablo üzerinden yapıldığından, Türkiye’deki gibi atmosfere açık yayın yapan televizyon yayınları yok gibidir. Bizde kablolu sistemin yerleşmesi daha çok uzun yıllar alacağından ve hatta bazı illerimizde diğer alt yapı hizmetleri doğru dürüst yokken, kablolu sistemin kurulmasının beklenmesi hayal olacaktır.

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

4. 3984 SAYILI KANUNUN EKSİKLİKLERİ

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki 3984 sayılı Kanun’un 29. maddesi üniversitelerimizin özel televizyon kurmalarını engellemektedir. Neden bu tür bir yasağın getirildiği anlaşılamamaktadır. Üniversite Rektörleri, Cumhurbaşkanı tarafından seçilen kişiler olup, bu kişilere binlerce öğrencimizi, öğretim elemanlarımızı ve memurlarımızı teslim ediyoruz. Bu üniversitelerimizin ülkemize her türlü eleman yetiştirmesine müsaade ediyoruz. Ancak eğitim ve kültürel amaçlı yayın yapmak istediklerinde kanun ile engel oluyoruz. Kanunda bu engelleri koymak yeni teknolojik ürünlere üniversitelerimizi kapalı tutmak anlamını taşır. Yetiştirilecek öğretmen ve teknik elemanların bu sistemleri öğrenmeden mezun olmaları söz konusu olacak ki, bu durum da Türkiye’de birçok alanda olduğu gibi telekomünikasyon alanında da özel sektörün üniversitelerimizin önünde yer almasına neden olacaktır. Özel sektörün üniversitelerimizden ileri düzeyde olmasına karşı değiliz. Ancak üniversitelerin üretici olmaları gerektiğine bakıldığında, bu durumun tersi olması gerektiği ortaya çıkar.

5. RADYO VE TELEVİZYON ALANINDA EĞİTİM YAPAN ÜNİVERSİTELERİMİZ

Üniversitelerimizin İletişim Fakülteleri ile bazı Meslek Yüksek Okullarında Radyo ve Televizyon tekniği ve yayıncılığı alanlarında eğitim ve öğretim sürdürülmektedir. Bu kurumlarımızın 1995/96 yılı içerisindeki kontenjanları **Tablo 1**'de verilmiştir. Bazı Üniversitelerimiz önümüzdeki öğretim yılında ilk defa öğrenci alımına gideceklerdir. Bu üniversitelerimizden bazıları radyo veya televizyon yayınları sürdürmüş ancak 3984 sayılı yasa karşısında önemli masraflar yaparak kurdukları sistemleri susturmuşlardır. Kaliteli ve çağdaş bir eğitim ve öğretim sürdürülecekse, en azından bu üniversitelerimizden isteyenlerin Radyo ve Televizyon kurmalarına müsaade edilmelidir.

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

Üniversitesi	Fakültesi	Süre	P. Türü	Sayı
Anadolu	İletişim Bilimler Fakültesi a) Eğt. İletişimi ve Planlanması Eskişehir Meslek Yüksek Okulu Radyo-Televizyon Tekniği		S	41
			SAY	21
Atatürk	Erzurum Meslek Yüksek O. Radyo-Televizyon Yayımcılığı		EA	31
Ankara	İletişim Fakültesi a)Gazetecilik b)Halkla İlişkiler ve Tanıtım c)Radyo, Televizyon ve Sinema		TS	62
			TS	62
			TS	52
Ege	İletişim Fakültesi a)Gazetecilik b)Halkla İlişkiler ve Tanıtım c)Radyo, Televizyon ve Sinema		TS	62
			TS	62
			TS	77
Galatasaray	İletişim Fakültesi		TS	11
Gazi	İletişim Fakültesi a)Gazetecilik b)Halkla İlişkiler ve Tanıtım c)Radyo, Televizyon ve Sinema		TS	52
			TS	52
			TS	52
Harran	Siverek Meslek Yüksek Okulu Radyo ve Televizyon Yayımcılığı		EA	31
İstanbul	İletişim Fakültesi a)Gazetecilik Gazetecilik (İkili Öğretim) b)Halkla İlişkiler ve Tanıtım Halkla İlişkiler ve Tanıtım (İ.Ö.) c)Radyo, Televizyon ve Sinema Radyo, Televizyon ve Sinema -İÖ		TS	154
			TS	26
			TS	103
			TS	26
			TS	62
			TS	26
Marmara	İletişim Fakültesi a)Gazetecilik Gazetecilik (İkili Öğretim) b)Halkla İlişkiler ve Tanıtım Halkla İlişkiler ve Tanıtım (İ.Ö.) c)Radyo, Televizyon ve Sinema Radyo, Televizyon ve Sinema -İÖ		TS	123
			TS	52
			TS	82
			TS	52
			TS	62
			TS	52
Selçuk	İletişim Fakültesi a)Gazetecilik b)Halkla İlişkiler ve Tanıtım Halkla İlişkiler ve Tanıtım(İÖ)		TS	31
			TS	52
			TS	62
Yüzüncü Y.	Van Meslek Yüksek Okulu Radyo-Televizyon Tekniği		SAY	31

Tablo 1:Üniversitelerimizde İletişim, Radyo Ve Televizyon Alanlarında Eğitim

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

6. SONUÇ

Üniversitelerimizin örgün ve yaygın eğitim sürdürmeleri, buldukları yörenin kültürünü, gelenek ve göreneklerini halka taşımada görev almalarını, bu alanda her türlü eleman yetiştirmeleri, yapılan araştırmalara katkı sağlamaları için özel radyo ve televizyon kurmalarına müsaade edilmelidir. Bunu sağlamak amacıyla mevcut 3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanununun 29. maddesinde yeni düzenlemelere gidilmelidir.

Varol, A.: “3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ve Fırat Televizyon Yayınları”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu I, F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi, 22-23 Haziran 1995, Cilt: Teknik Bilimler, S:15-21, Elazığ

KAYNAKLAR

1. VAROL, A.: Televizyon Yayın Sistemi, Konutbirlik, Sayı: 108, Nisan 1993, S: 22-23, İstanbul
2. VAROL, A., KUNÇ, Ş.: Fırat Televizyonu Yayın Sistemi, Fırat Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, Cilt:5, Sayı: 1, S:118-131, 1993, Elazığ
3. KUNÇ, Ş.; VAROL, A.: Uydu Yayın Teorisi ve Fırat Televizyon Yayınları, FÜNAF Proje No: 56 Raporu, F.Ü. Araştırma Fonu, 1993, Elazığ
4. KUNÇ, Ş., VAROL, A., EMRE, Y.:Tele öğretim ve Eğitim Amaçlı Programların Hazırlanması, FÜNAF Proje no: 96 Raporu, F.Ü. Araştırma Fonu, 1995, 56s.
5. KUNÇ Ş., VAROL, A.: 21 Yüzyıl Eğitiminde Teknoloji Kullanımı ve Mesleki Teknik Eğitim, Endüstriyel Teknoloji, Bilimsel ve Teknik Dergi, Cilt 1, Sayı 1, Kasım 1994, S: 41-46